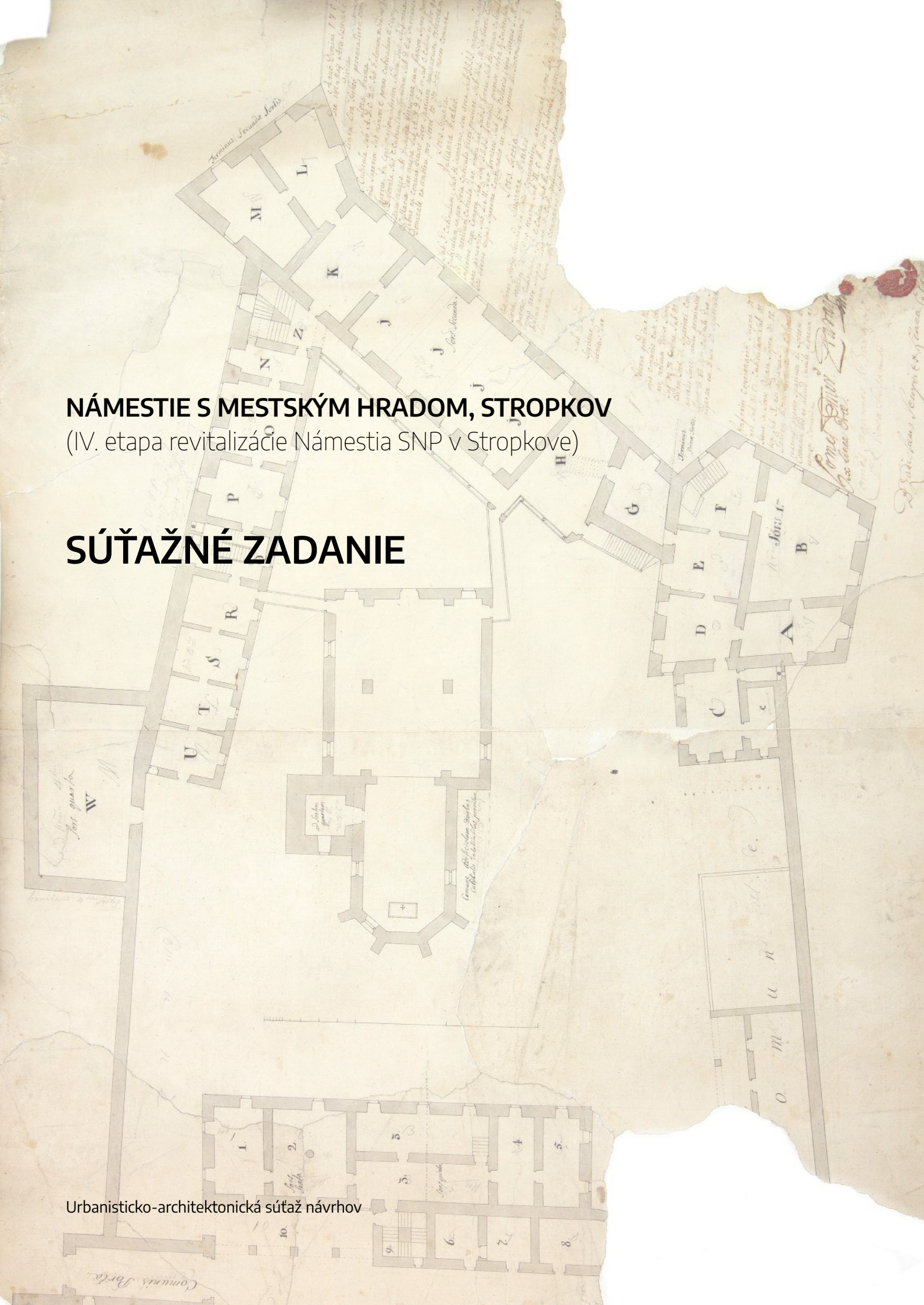

NÁMESTIE S MESTSKÝM HRADOM, STROPKOV (IV. etapa revitalizácie Námestia SNP v Stropkove)

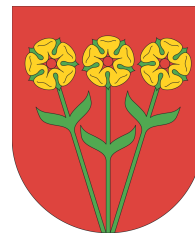
SÚŤAŽNÉ ZADANIE

Urbanisticko-architektonická súťaž návrhov

Mesto Stropkov

vyhlasuje urbanisticko-architektonickú súťaž návrhov:

NÁMESTIE S MESTSKÝM HRADOM, STROPKOV

(IV. etapa revitalizácie Námestia SNP v Stropkove)

SÚŤAŽNÉ ZADANIE

1. Východiská	3
2. Širšie vzťahy	4
2.1. Mapa širších vzťahov	4
2.2. Vybavenosť v okolí námestia	5
3. História	6
3.1. Urbanisticko-architektonický vývoj námestia	6
3.2. Stručná história hradu	8
3.3. Archeologický výskum	10
4. Riešené územie	11
4.1. Hranice a etapizácia	11
4.2. Súčasný stav	12
4.3. Majetkovo-právna informácia	15
4.4. Územný plán zóny	16
5. Vízia námestia	17
5.1. Námestie ako ucelený priestor	17
5.2. Urbanisticko-krajinárske požiadavky	17
5.3. Lokálny program	17
5.4. Požiadavky na dopravné riešenie	18
5.5. Požiadavky KPÚ	19
5.6. Všeobecné požiadavky	20

1. Východiská

Dlhodobým zámerom Mesta Stropkov je komplexná revitalizácia priestranného centrálného námestia, ktorá sa touto súťažou návrhov dostáva do finálnej fázy. Tá je o to zaujímavejšia, že zahŕňa pozostatky mestského hradu s kostolom a kaštieľom. Archeologicko-historický výskum vytvoril podklad pre zapojenie komplexu zaniknutého hradu do priestorovej štruktúry centrálného verejného priestoru, ktorý v Stropkove roky čakal na celkovú revitalizáciu.

IV. etapa revitalizácie námestia v Stropkove je završením časovo náročného úsilia o obnovu námestia, čomu predchádzali procesy odkúpenia a sanácie objektov stojacich na námestí, priamo nad mestským opevnením.

Komplexná obnova námestia a zviditeľnenie mestského hradu má prispieť k prilákaniu návštevníkov a turistov do mesta, k vytvoreniu kvalitného spoločenského, zhromažďovacieho a oddychového miesta pre obyvateľov mesta a zhodnotenia málo známych historických aspektov mesta Stropkov.

2. Širšie vzťahy

2.1. Mapa širších vzťahov

Stropkov leží na ľavom brehu rieky Ondava, do ktorej sa v severnej časti mesta vlieva Chotčianka, ktorá tvorí prirodzenú hranicu medzi Zemplínom na ľavom brehu a Šarišom na pravom brehu. Na severe mesta sa nachádza stropkovský rybník. V západnej časti mesta Bokši sa nachádzajú dva bokšianske rybníky. Vodná nádrž Domaša, tvoriaca ťažisko rekreácie a turizmu regiónu, je od mesta vzdialená cca 15 km južne.

Pomerne veľké námestie (cca 200 x 200 m) sa nachádza v kontakte s hlavnou dopravnou (tranzitnou) osou mesta, ktorá je od plochy námestia oddelená hmotou Okresného úradu situovaného na námestí. Na námestí sa tiež nachádza objekt farského kostola a historického kaštieľa. Hlavná cesta (Hlavná ul.) zároveň rozdeľuje hmotovo priestorové usporiadanie mesta na modernistické bývanie v bytových domoch na západnej strane a pôvodnú uličnú štruktúru mesta na strane východnej.

2.2. Vybavenosť v okolí námestia

V blízkosti námestia sa nachádza viacero významných priestorov a objektov, ktoré majú nosnú funkciu pre turizmus v meste, alebo tvoria kostru občianskej vybavenosti Stropkova. V rámci Stropkova má túto funkciu námestie SNP, na ktorom sa nachádza jadro kultúrneho dedičstva mesta v podobe národných kultúrnych pamiatok ďalej popísaných v časti história. Verejnosti je prístupná kostolná veža a v časti kaštieľa funguje muzeálna expozícia s výkladom. V Stropkove a jeho okolí sa nachádza viacero významných vojnových cintorínov z 1. sv. vojny. Severne od námestia je situovaný park zvierat pre deti a dospelých, často navštevovaný turistami. Ďalej v severne sa nachádza kláštorň komplex Františkánov s kostolom. Mesto Stropkov disponuje fungujúcim kinom a divadelnou sálou v kultúrnom stredisku pri mestskom úrade, južne od námestia. Ďalej je mesto vybavené krytým bazénom v blízkosti námestia a letným kúpaliskom, futbalovým štadiónom, mestským klziskom a športovou halou pri rieke Ondava. Turisti môžu v meste navštíviť vyhladkovú kostolnú vežu, v smere východne od námestia je drevená vyhladkovú veža na Ščerbovke a západne oddychový areál Pod vlekom s neďalekou vyhladkovú drevenou vežou na Ščobe. V okolí týchto atrakcií sa nachádzajú cyklochodníky a turistické trasy.

3. História

3.1. Urbanisticko-architektonický vývoj námestia

Prvá písomná zmienka o Stropkove je z roku 1404, o skorších dejinách mesta možno uvažovať len v hypotetickej rovine. Najpravdepodobnejšie je založenie pravidelného námestia (cca 100 x 200 m) s gotickým kostolom nemeckými kolonistami tak, ako tomu napovedajú obdobné sídelné pomery v Bardejove (podobná veľkosť a tvar námestia), Prešove, Kežmarku, a iných obciach na severovýchodnom Slovensku.

- pravdepodobne v 13.-14. stor. - vznik obdĺžnikového námestia s kostolom (cca 100 x 200 m)
- 15. stor. potvrdená existencia hradu na námestí - pravdepodobne ohradením kostola a zbúraním objektov tvoriacich juhovýchodnú hranicu námestia
- 19. stor. zánik hradu - po veľkom požiari v roku 1846 nebol hrad obnovený, postupne ho obyvatelia používali ako zdroj stavebného materiálu
- 1901 - zánik pôvodného námestia postavením budovy školy v jeho strede
- 1938 - prístavba budovy dnešného Okresného úradu k budove školy
- 1986-1990 - asanácia objektov na Cintorínskej ulici
- 1994 - výstavba radových domov na Cintorínskej ulici (Autor: Ing. arch Eva Kupčihová)
- 2007-2010 - pristavanie vybavenosti (4-farebný objekt) k budove starej školy (Autor: Ing. arch Eva Kupčihová)
- 2007-2011 - mesto postupne vykupuje a asanuje staré domy na námestí
- 2009 - obnova námestia etapa 1.-2. (Autor: Ing. arch Eva Kupčihová)
- 2011 - obnova námestia etapa 3.(Autor: Ing. arch Eva Kupčihová)
- 2016 - odkúpenie posledných dvoch domov na mieste SZ bašty stojacich na námestí
- 2018 - asanácia domov následný pamiatkovo-archeologický výskum SZ bašty

Poznámka: Historický vývoj námestia je čitateľný z historických máp (súťažná pomôcka "D") a je podrobnejšie zdokumentovaný v publikácii "Stropkov a jeho okolie" (M. Vateha. 2012)

*Obrázky (v poradí zhora dole)
Torzo mapového podkladu (1786-1814), 2. Vojenské mapovanie (1819-1869), Katastrálna mapa (1846)*

Chronologický prehľad spracovaných projektov a prístup k riešenej veľkosti námestia:

- Štúdia “Centrálne mestská zóna a námestie” (Ing. arch. Marko Vateha 1986)
  - *koncept 200x200 m - veľkosť podľa predpokladu historika Václava Mencla*
  - *štúdia nerealizovaná*
- “Štúdia centrálnej mestskej zóny Stropkov” (Ing. arch. Marko Vateha, Ing. arch. Boris Brzáč 1994)
  - *koncept zmenený na 100x200 m na základe archeologických zistení*
  - *štúdia nerealizovaná, zaradená do záväznej časti ÚPN 1994*
- Štúdia vypracovaná STU - FA - ideový návrh študentov a pedagógov (2003)
  - *koncept 100x200 m*
  - *slúžila ako podklad pre vyhlásenie verejnej urbanisticko-architektonickej súťaže*
- Verejná urbanisticko-architektonická súťaž, víťaz je kolektív autorov Architektúra & Pamiatky (2004)
  - *koncept 100x200 m*
- Územný plán Zóny “Centrum - námestie Stropkov” (Architektúra & Pamiatky, 2006)
  - *koncept 200x200 m*
- Projekt 1.-3. etapa (Ing. arch. Eva Kupčihová, 2009)
  - *koncept 200x200 m*
  - *na základe platného ÚPN-Z “Centrum - námestie Stropkov”*
  - *upravený návrh dlažby a parkovania v severovýchodnej časti námestia oproti ÚPN-Z*

Ortofotomapa 1950 (TU Zvolen)

Ortofotomapa 2019 (GKÚ Bratislava, NLC)

3.2. Stručná história hradu

Plán hradu z roku 1767 (ŠA, Prešov)

Dejiny hradu v Stropkove začali povolením na jeho výstavbu v roku 1411. Z opevneného sídla začal vznikať objekt, ktorý bol využívaný na vojenské účely šľachticov z Perína a zatiahol mestečko do bojov o kráľovský trón. Spolu so šarišským hradom v Zborove, bardejovským opevnením a zemplínskymi hradmi v Čičve, Brekove, Jasenove, Michalovciach či Trebišove dotváral obrannú sieť hradov, ktoré tvorili vonkajšiu východnú obrannú líniu Uhorského kráľovstva. Stropkovský hrad a samotné mestečko bolo situované na hranici Zemplínskej a Šarišskej župy. Postupne bol Stropkovský hrad prestavaný do jeho renesančnej podoby, neskôr bol dotváraný barokovými prvkami. Celú túto činnosť prestavby a dostavby vykonávali šľachtici z Gerše od roku 1569. Tí si z hradu vytvorili svoje obytné sídlo, odkiaľ riadili nielen svoje panstvo, ale aj iné časti kráľovstva a svoje úrady. Niektorí členovia rodiny sa tam narodili a sú tam aj pochovaní.

Zánik spôsobený požiarom v roku 1814 zapríčinil zmenu celkového urbanizmu centra mesta a jeho interiérový pozostatok, dnešný kaštieľ, je často zle interpretovaný ako hrad. Postupne sa hradné múry rozobrali a všetky stavebné časti, najmä kameň a tehly, boli použité na stavbu a opravu nových domov. Hradné priekopy Stropkovčania zasypali, a tak zanikol aj padací most. Podzemné časti hradu, najmä pivnice a väzenie, boli zasypané a Stropkovčania nevydolovali kamene spod zeme. Zo záhradného domčeka bola vybudovaná fara a šľachtické záhrady sa stali majetkom farnosti. Rozklad hradných múrov zapríčinený vtedajšími Stropkovčanmi a absencia dobových ilustrácií zastrelili poslednú možnú architektonickú informáciu, ktorá by určila jeho celkový nadzemný vzhľad. Pôdorysný plán a mapový podklad z 18. storočia aspoň čiastočne definuje jeho lokalizáciu, rozsah a iné hradné prvky.

Na zaniknutej severozápadnej bašte boli v 30. rokoch 20. storočia vybudované rodinné domy so záhradami, asanované v roku 2018, na východnej časti severovýchodnej bašty bola postavená hasičská zbrojnica a na severnej časti dom. Na juhovýchodnej bašte nebola síce postavená žiadna budova, ale na jej kúske vybudovali cestu. Na mieste južnej bašty vybudovali schody vedúce k farskému kostolu a oporný múr farskej záhrady v 30. rokoch minulého storočia. Posledné zvyšky západnej bašty, podobne ako predchádzajúce, zanikli výstavbou malého námestia a fontány. Oporný múr z roku 1936 udržiava terén, pod ktorým sa ešte stále nachádzajú zvyšky pivníc a hradných múrov v južnej, juhozápadnej a časti západnej časti hradu. Týmto múrom sa prestali rešpektovať

katastrálne hranice hradu. Na mieste hradnej brány je v súčasnosti vybudovaná asfaltová cesta popretkávaná elektrickými, vodárenskými a plynovými sieťami tak, ako v celom bývalom hradnom areáli. Druhé a tretie vojenské mapovanie vykonané na začiatku a na konci 19. storočia, na rozdiel od prvého mapovania z 18. storočia, už nezaznamenalo hrad, ako strategický vojenský bod. Inak to bolo na troch katastrálnych mapách mesta z 19. storočia. Tá najstaršia bola vytvorená tri desaťročia po veľkom požiari v roku 1846. Na nej je jasne zreteľná katastrálna hranica už zaniknutého hradu, z ktorého bolo v tom čase len torzo. Parcelné hranice boli päťuholníkové a čiastočne rešpektovali hradné bašty. Zvyšné časti hradu sa nedajú rozoznať a celá plocha zaniknutého hradu bola rozparcelovaná na osem častí.

Ďalšia katastrálna mapa Stropkova bola vyhotovená v roku 1866. Parcelácia hradného areálu s kostolom je na tejto mape strohejšia a menej presná. Nasledujúca mapa z roku 1871 je už konkrétnejšia, podobne ako mapa z roku 1846. Mapy sú zhruba v parcelných hraniciach identické, ale na novej mape sú už len dva parcelné čísla, pozemky. Po príchode Hviezdoslava do Stropkova medzi rokmi 1871-1872 bol hrad buď v ruinách alebo sa na jeho ploche nachádzali len zlomky pozostatkov opevnenia. V súčasnosti má celý tento pozemok dvoch majiteľov, rímskokatolícku farnosť a mesto Stropkov. Situačná mapa rekonštrukcie vodovodu z roku 1933 sčasti akceptovala parcelné hranice Stropkovského hradu, okrem severnej časti. Na nej bol kaštieľ zakreslený pod jedným parcelným číslom a kostol pod druhým. Výstavba oporného múru kostolnej záhrady v roku 1936, v južnej a západnej časti nerešpektovala parcelné hranice, tie tak nadobro zanikli. Vyšetrovací náčrt z roku 1948 je toho dôkazom.

Jediným pozostatkom Stropkovského hradu je kaštieľ, obnovovaný v 90. rokoch 20. storočia v celej hornej časti a kostol Najsvätejšieho Tela Pána zo 14. storočia. Inou nadzemnou časťou je hradná studňa na križovatke ulíc Zámocká a Mládeže, ktorá stála pri hradnej bráne, vstupnej ceste do hradu a Kaplnka Piety. Blízko nich sa nachádza budova starého poštového úradu v pôvodnej architektúre, pred kostolom sochy sv. Jána Nepomuckého a sv. Floriána, tiež Božie muky. Ide o národné kultúrne pamiatky, na ktoré je potrebné prihliadať v ich pamiatkovom kontexte a preto uvádzame ich zoznam (vyznačené sa nachádzajú v areáli južne od dnešného Námestia).

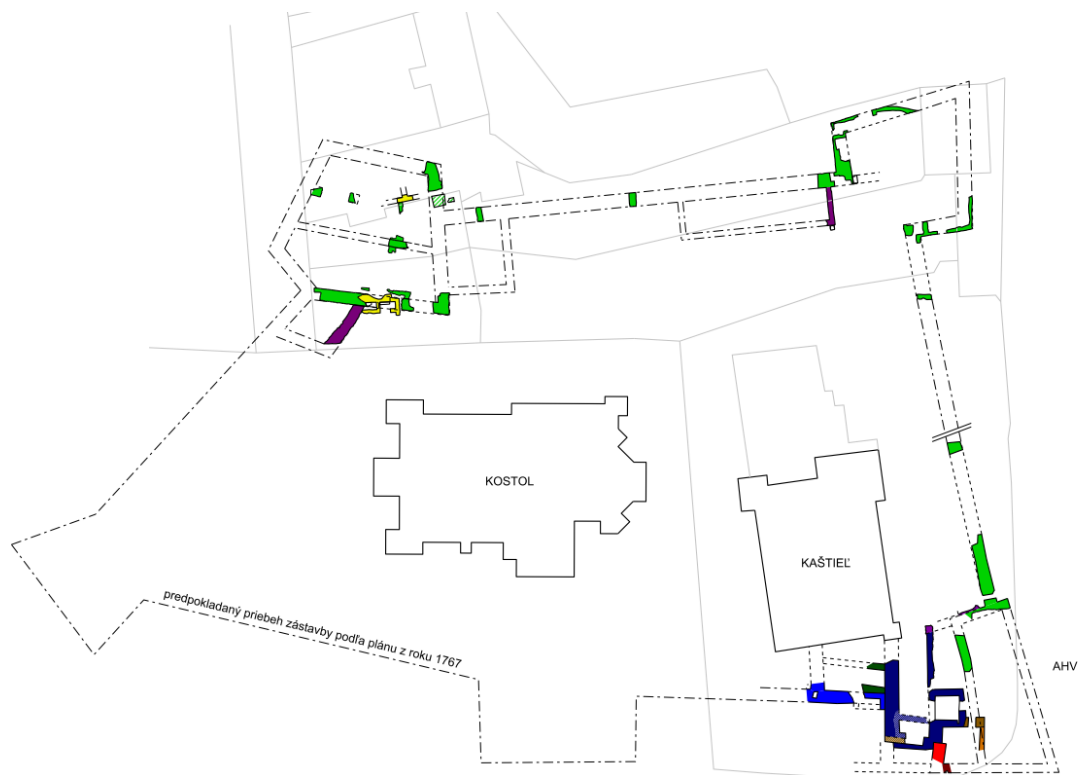
Autor textu: Mgr. Ľuboslav Šmajda

243	KAŠTIEĽ A HRAD ZANIKNUTÝ	Stropkovský hrad	KAŠTIEĽ	kaštieľ Petheovcov	Zámocká ul.
244	KOSTOL	kostol Najsv. Tela Pána	KOSTOL	kostol Najsv.tela a krvi Krist	Zámocká ul.
245	KOSTOL a KLÁŠTOR FRANTIŠKÁNOV	františkánsky kláštor	KLÁŠTOR FRANTIŠKÁNOV	františkánsky kláštor	Hlavná ul.
1895	SOCHA NA PILIERI	socha sv. Jána Nepomuckého	SOCHA	originál sochy sv. Jána Nepomuc	Hlavná ul.
1896	SOCHA NA PILIERI	socha sv. Floriána	SOCHA	originál sochy sv. Floriána	Hlavná ul.
1897	SOCHA NA PILIERI	socha Panny Márie	SOCHA	socha Panny Márie	Mládeže ul.
10396	BOŽIA MUKA	Božia muka	BOŽIA MUKA	Božia muka	Hlavná ul.
10397	KAPLNKA	kaplnka Piety	KAPLNKA DREVENÁ	kaplnka Piety	Hlavná ul.
10674	HOSTINEC PRÍCESTNÝ	stará pošta	HOSTINEC PRÍCESTNÝ	stará pošta	Hviezdoslavova ul.

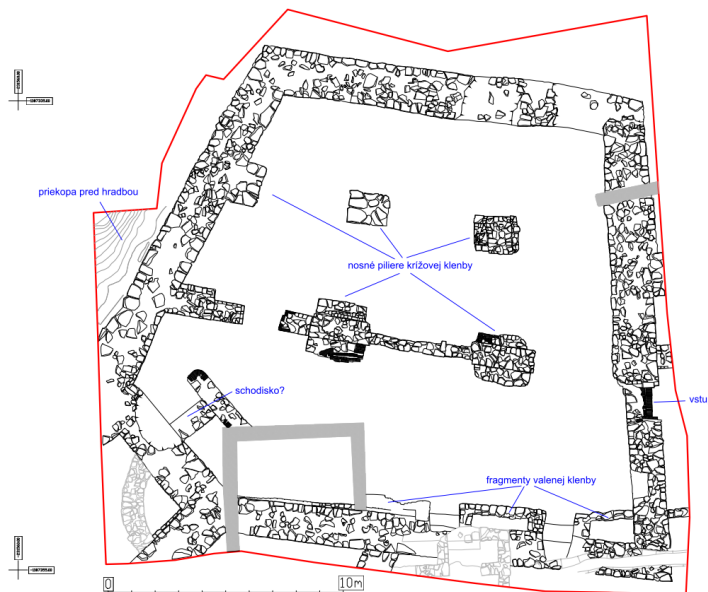
Poznámka: História hradu je podrobnejšie rozpracovaná v rigoróznjej práci Mgr. Ľuboslava Šmajdu "Stropkovský hrad" obsiahnutej súťažnej pomôcke "D" v časti Historické podklady.

3.3. Archeologický výskum

Na území hradu prebehlo viacero pamiatkovo-archeologických výskumov, ktoré potvrdzujú existenciu hradu a jeho konzistentnosť so stavom zachyteným na pláne z roku 1767. V rokoch 2006 - 2021 to boli 4 výskumy, ktorých výsledky sú podrobnejšie k dispozícii v súťažných podkladoch.

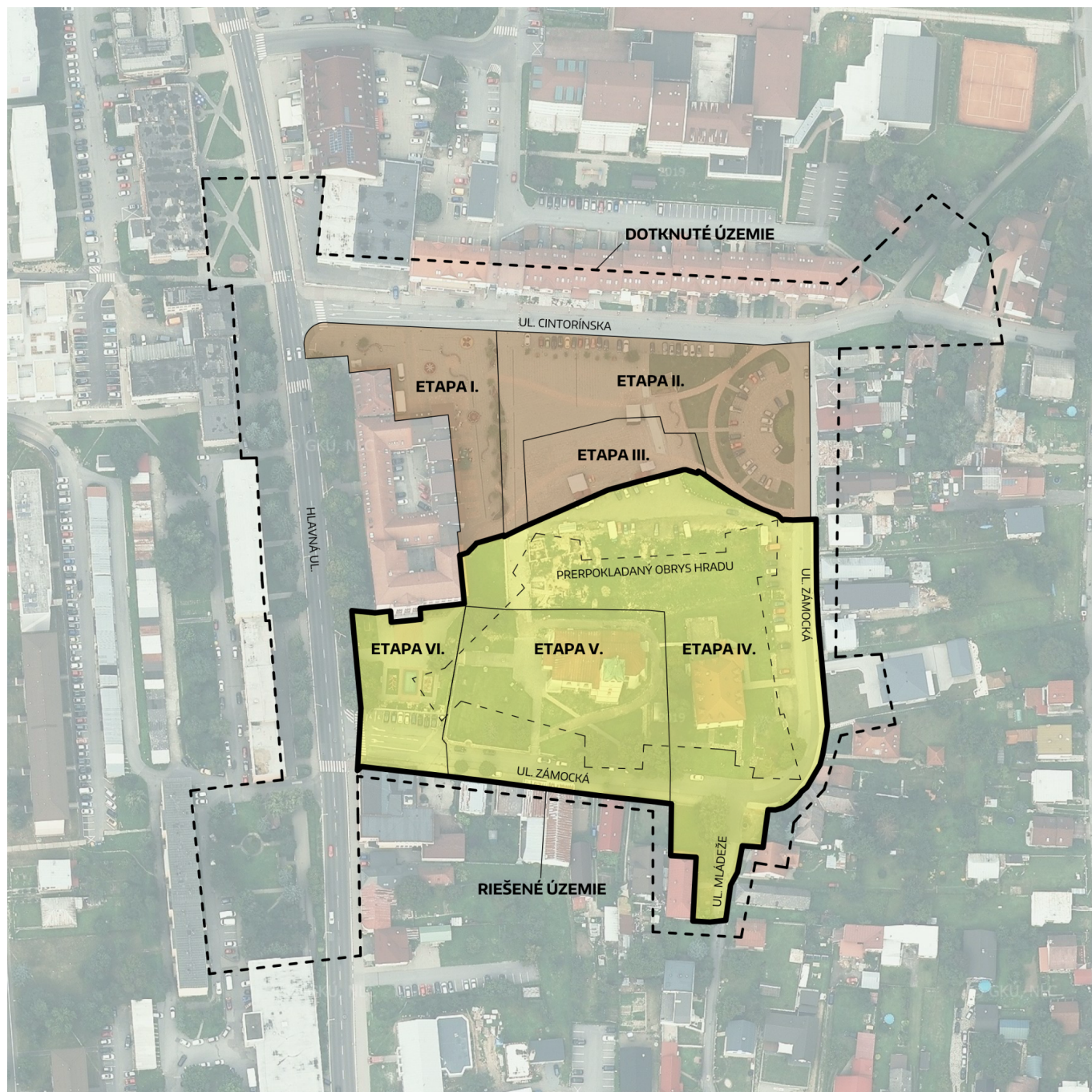
Celková situácia Hradu, výsledky výskumov severnej a východnej časti hradieb (Autor: Haviarová, Haviar, 2020)

Pamiatkovo - archeologický výskum - SZ bastion (AcheoConsult, 2021)

4. Riešené územie

4.1. Hranice a etapizácia

Hranice riešeného a dotknutého územia, etapizácia (Autor ortofotomozaiky: GKÚ Bratislava, NLC)

Riešené územie:	1,717	ha
Dotknuté územie:	3,406	ha
Dotknuté + riešené územie spolu:	5,123	ha
Etapa IV.:	0,992	ha
Etapy V.-VI.:	0,725	ha
Etapy IV.-VI. spolu.:	1,717	ha

Obnova námestia SNP začala v severnej časti Etapami I.-III.. Práce realizované v rokoch 2009-2011.

Etapy IV.-VI. zahŕňajú územie bývalého hradu, napojenie ul. Mládeže na námestie a predpolie O.Ú. Etapy IV. a VI. zahŕňajú mestské pozemky, etapa V. leží prevažne na pozemku RK farnosti.

Terén námestia sa mierne zvažuje smerom na západ k Hlavnej ulici. Výškové rozdiely sú kompenzované opornými múrmi, ktoré zabraňujú prepojeniu územia s Hlavnou ulicou a zároveň ho rozdeľujú na tri časti. Územie tvoria prevažne trávnaté plochy okolo sanktuária s hodnotnou vysokou zeleňou a plochy asanovaných rodinných domov a ich záhrad, kde neskôr prebiehal archeologický výskum SV a SZ bastiónov. V predpolí kostola sa nachádzajú pamiatkovo chránené objekty, popísané v časti história. Pozdĺž Zámockej ulice sa nachádzajú pamiatkovo chránené lipy vysadené v roku 1911 pri príležitosti návštevy Františka Ferdinanda d'Este.

Do riešeného územia je zahrnutá aj časť ulice Mládeže, ktorá sa napája na námestie. Nachádza sa tu pamiatkovo chránená kaplnka piety a stará studňa v nadväznosti na bránu a starú cestu do hradu v JV časti hradu. V blízkosti piety je situovaná budova s pozemkom, vo vlastníctve mesta, v ktorej je uvažované zriadenie turistického informačného centra (TIC). Murivo bývalej hradnej brány je v súčasnosti náznakovo obnovené a napojené na objekt kaštiela. Južná hranica riešeného územia je vymedzená uličnou fasádou Zámockej ulice, kde sa nachádza historický nárožný objekt bývalej reštaurácie Andrejko a budova Katolíckeho kultúrneho domu.

Námestie SNP v roku 2020, zdroj: Mesto Stropkov

Cyklické kultúrno-spoločenské podujatia na námestí:

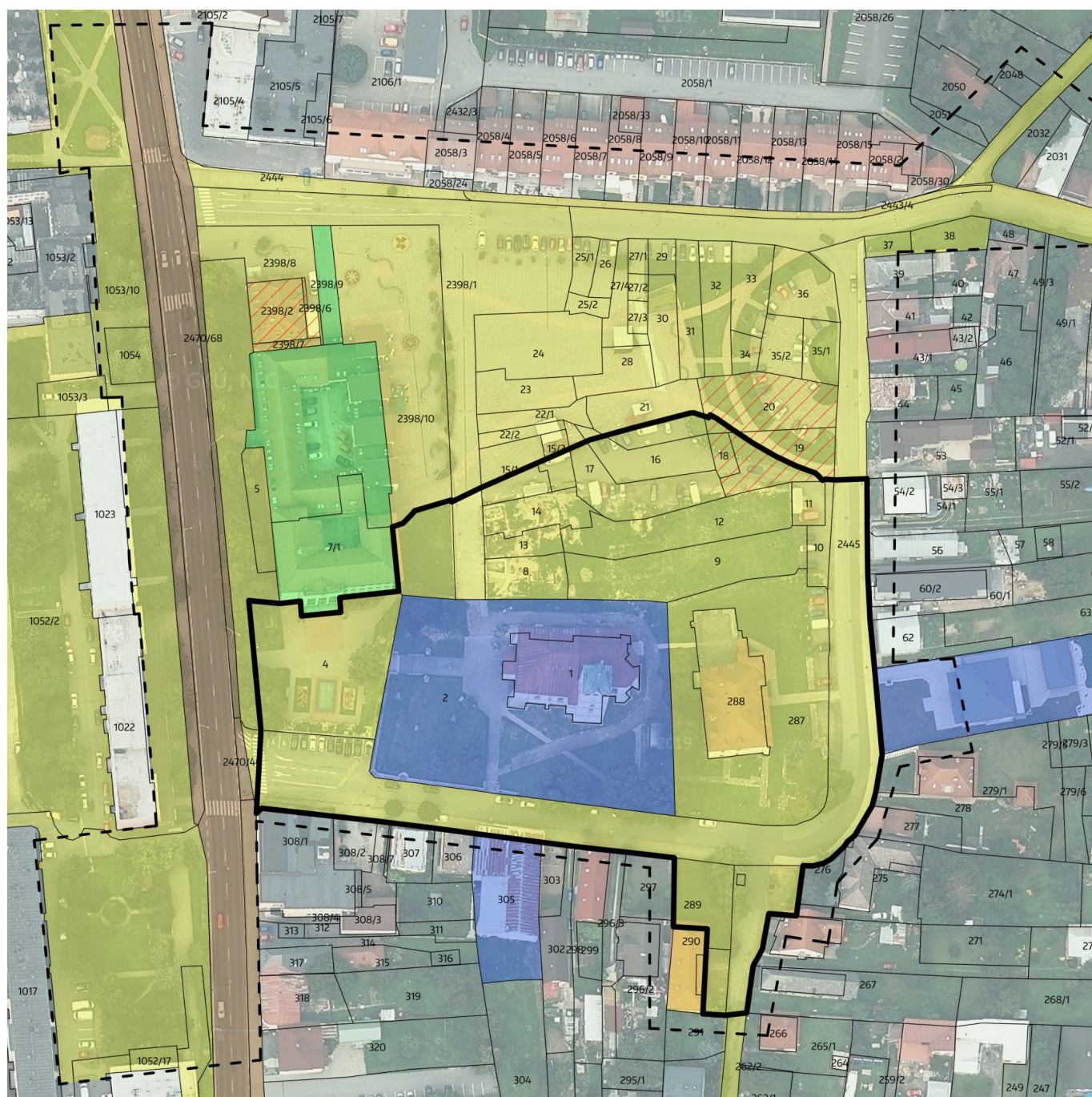
- Máj
  - stavanie mája
  - Stropkovská dvadsiatka
- Jún
  - MDD
  - Stropkovské pivné slávnosti (2000 návštevníkov)
- Júl
  - Ondavský cyklomaratón
  - letné kino
  - kultúrne leto
- August
  - **Stropkovský jarmok** (5000 návštevníkov, uzatvorená Hlavná ulica)
  - kultúrne leto
- September
  - hradné slávnosti
- December
  - vianočné trhy

Zelený priestor okolo kostola využíva počas konania omší za dobrého počasia, pódium sa využíva raz ročne, a to na odpust Škapuliarskej Panny Márie v júli.

Stropkovský jarmok, zdroj: Mesto Stropkov

4.3. Majetkovo-právna informácia

Vlastnícke vzťahy. Autor ortofotomozaiky: GKÚ Bratislava, NLC

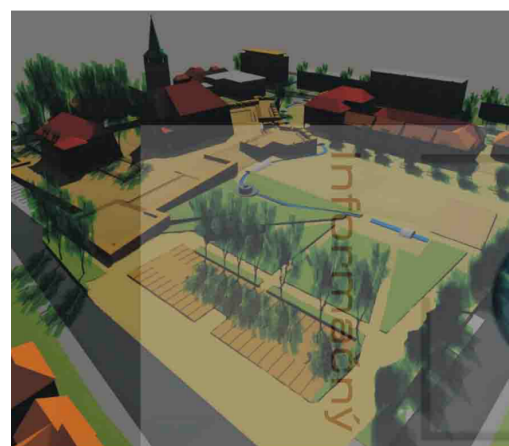
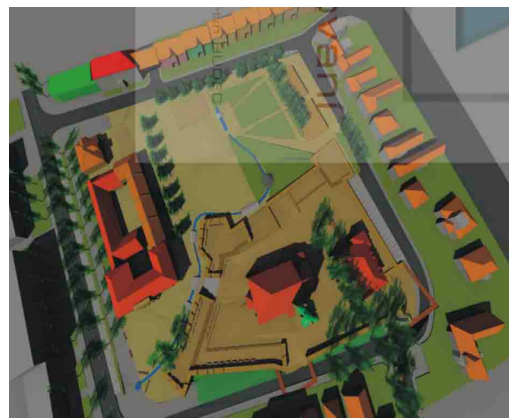
Pozemky v riešenom území sú prevažne vo vlastníctve mesta Stropkov, a Rímskokatolíckej farnosti. Prehľad vlastníckych práv k jednotlivým pozemkom (k.ú. Stropkov, obec Stropkov):

- Mesto Stropkov
- Slovenská Republika
- Rímskokatolícka farnosť Najsvätejšieho Tela Pána, Stropkov
- Správa Ciest SR

4.4. Územný plán zóny

Na riešené územie existuje platný územný plán zóny (ÚPN-Z) spracovaný v roku 2006 (Architektúra a Pamiatky). ÚPN-Z nie je pre súťažné návrhy záväzný, v prípade potreby budú spracované zmeny a doplnky na základe víťazného súťažného návrhu.

Legenda:

	Štátna cesta II. triedy / 557		Obslužná komunikácia
	Vnútrotný dopravný okruh námestia		Bývanie rodinný dom - počet bytových jednotiek/bývajúcich - 1/4
	Miestna komunikácia		Bývanie bytový dom - počet bytových jednotiek/bývajúcich - 2/8
	Pešie komunikácie a priestranstvá		Občianska vybavenosť - počet zamestnancov/návštevníci (kapacita) - 10/100
	Parkovanie		Polyfunkcia - služby / bývanie - počet zam./návštevníci (kapacita)+počet byt. jednotiek/bývajúcich
	Verejná zeleň		Plochy historickej dlažby
	Vysoká zeleň		Vodné plochy
	Plochy dlažby		Podlažnosť objektov
	Súkromná zeleň		Navrhovaná pamiatková zóna
	Podzemné parkovanie		Obslužná komunikácia s vlastným režimom

Zachované objekty

- A - Pizzeria
- B - Katolícky kultúrny dom
- C - Materská škola
- D - Rodinné domy
- E - Fara
- F - Polyfunkčná radová zástavba s rodinným bývaním
- G - Pošta, telekomunikácie
- H - Verejné WC
- I - Služby, Obchod
- J - Bytový dom
- K - Kostol
- L - Základná škola, gymnázium
- M - Okresný úrad
- N - Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny

Poznámka: Komplexný výkres funkčného využitia celého mesta ako aj celý ÚPN-Z je súčasťou súťažných pomôcok, časť "F"

5. Vízia námestia

5.1. Námestie ako ucelený priestor

"zelenšie" námestie ako pozitívny kontrast ku jeho vydláždeným zrekonštruovaným častiam v I. - III. etape

"námestie s mestským hradom" upozorňuje a vyvoláva zvedavosť u prechádzajúcich Hlavnou ulicou, vŕaha je tranzitujúcich do námestia, núti ich zastaviť sa.

Fungujúci verejný priestor, ktorý vyzdvihuje význam a existenciu Stropkovského hradu. Historický charakter je v harmónii s atraktivitou priestoru pre návštevníkov a súčasnými potrebami obyvateľov mesta na kultúru, oddych a rekreáciu.

Zrekonštruovaná časť (I.-III. etapa) námestia je plynule prepojená s novovytvoreným priestorom. Jednotné námestie má bezkolízne rozložené funkcie v priestore kultúrnej zóny (I.-III. etapa) a oddychovej zóny so zeleňou (IV.-VI. etapa) a poskytuje vhodný priestor a zázemie pre konanie každoročných hromadných podujatí.

5.2. Urbanisticko-krajinárske požiadavky

- A. zapojenie okolitých verejných priestranstiev, tak aby bolo námestie pohodlne prístupné z peších ťahov aj na západnej strane Stropkova a scelovalo rozličné štruktúry mesta, vyjadrenie názoru na verejné priestory zahrnuté do dotknutého územia
- B. riešenie nástupu na námestie cez priestor pred Okresným úradom z Hlavnej ulice
- C. zhodnotenie historického územia námestia, kostola, kaštieľa, hradu, parku ako jedného celku s prvkami historických budov – stará škola, budova Andrejko, Katolícky kultúrny dom, starý poštový úrad a rátať s potenciálnym umiestnením TIC
- D. zakomponovanie časti ul. Mládeže s kaplnkou piety, hradnou studňou a mestskou budovou (TIC) do priestoru námestia a zároveň rešpektovanie genia loci priestoru pred hradnou bránou a budovou starej pošty
- E. zapojenie uličných fasád a kultúrnych funkcií na Zámockej ulici do námestia
- F. práca s rôznymi úrovňami súčasnej a historickej nivelety námestia v riešenom území
- G. vytvorenie oddychového priestoru s parkovou zeleňou na námestí a rešpektovanie hodnotnej vysokej zelene (*poznámka: rozsah jestvujúcich spevnených plôch (I.-III. etapa) postačuje*)
- H. krajinárska koncepcia zelene námestia
- I. overenie vhodnosti umiestnenia a prepájania vodných prvkov v riešenom území

5.3. Lokálny program

Lokálny program tvorí súhrn požiadaviek na jestvujúce i novonavrhované objekty a plochy:

- A. severozápadný bastión (SZ)
  - a. bastión prezentovať s cieľom jeho budúceho funkčného využitia ako súčasť komplexu hradného areálu
  - b. obnovu a prezentáciu SZ bastiónu realizovať s dôrazom na zachovanie jeho autenticity a originality (prvky a súčasti zachytené pri archeologickogickom výskume, napr. zachované murované konštrukcie, pôvodne nivelety, bezprostredné okolie...)
  - c. navrhnúť vhodné využitie (vyhlasovateľ uvažuje s vytvorením krytého lapidária / výstavného priestoru)
  - d. rešpektovať výsledky pamiatkovo-archeologického výskumu a rozhodnutie KPÚ

- B. multifunkčný kultúrny priestor v nadväznosti na SZ bastión
  - a. využiť výškové pomery námestia, priekopy a historickej nivelety odkrytej archeologickým výskumom
  - b. overiť vhodnosť a doplniť existujúce námestie o vhodnú funkciu

- C. čitateľný historický obrys hradu, odstránenie oporných múrov a bariér rozdeľujúcich námestie
  - a. náznaková obnova a prezentácia murív hradu v zmysle rozhodnutia KPÚ, zväžiť rozsah a formu jednotlivých úsekov (v častiach kde ešte neprebehol archeologický výskum, bude poloha murív orientačná a upresnená po vykonaní archeologického výskumu)
  - b. obnova murív je prípustná domurovaním nad existujúci terén, je možné využiť rozdielne výšky terénu na námestí
  - c. zapojenie objektov vo vnútri hradu do námestia (kaštieľ, kostol)
  - d. IV. etapa odstrániť oporný múr medzi SZ bastiónom a "priekopou" pri OÚ
  - e. V. etapa odstrániť oporný múrik oddelujúci námestie od Zámockej ulice
  - f. VI. etapa odstrániť múr oddelujúci predpolie sanktuária od námestia s fontánou pred Okresným úradom a priznanie hradieb v tejto časti

- D. okolie kostola (etapa V.)
  - a. návrh a vhodné umiestnenie pódia pre vonkajšie cirkevné podujatia
  - b. uvažovať nad sprístupnením hrobiek pod presbytériom
  - c. navrhnuť rozmiestnenie parkovej zelene
  - d. nové riešenie predpolia kostola a nástupu z priestoru pred Okresným úradom
  - e. upraviť rozmiestnenie sôch a historických objektov tak, aby nekolidovali s obnovenými hradbami v etapách V. a VI.

- E. predpolie Okresného úradu do námestia (etapa VI.)
  - a. riešiť nástup na námestie z mestského parku a Hlavnej ulice
  - b. prezentácia a obnova pozostatkov západného obytného krídla a západnej bašty hradu v etape V.
  - c. navrhnuť vodný prvok a zväžiť možnosť jeho prepojenia s ďalšími vodnými prvkami na námestí

- F. prípustné zásahy do I.-III. etapy
  - a. je požadovaná úprava fontány z etapy II., zväžiť možnosť jeho prepojenia s ďalšími vodnými prvkami na námestí
  - b. zjednotiť/nahradiť prvky drobnej architektúry a mobiliáru
  - c. nemeniť stavebnú podstatu I.-III. etapy

Pozn.: Funkcia trvalého trhoviska nie je potrebná, s jeho umiestnením sa uvažuje mimo námestia.

Lokalitný program nie je záväzný ani v rozsahu, ani v priestorovom usporiadaní. V prípade iného riešenia je potrebné v súťažnom návrhu uviesť textové, resp. grafické odôvodnenie.

5.4. Požiadavky na dopravné riešenie

Mesto počíta v dohľadnej dobe s vybudovaním obchvatu pre tranzitnú dopravu na pravom brehu Ondavy, čím sa zmení klasifikácia Hlavnej ulice z cesty I. triedy na mestskú zbernú komunikáciu (vid' ÚPN). Uvažuje sa s ukľudnením dopravy v kontakte s centrálnou mestskou zónou.

Navrhnuť koncepciu statickej dopravy a umiestnenie parkovacích plôch pri zachovaní jestvujúcej kapacity v riešenom území. Zachovanie obslužnej komunikácie zo Zámockej ulice ku átriu Okresného úradu.

5.5. Požiadavky KPÚ

Výňatok z rozhodnutia KPÚ z 19. marca 2019, popisujúci povolený architektonický prístup k obnove zaniknutého hradu:

*“Krajský pamiatkový úrad Prešov podľa § 11 ods. 1 a 2 písm. d) zákona číslo 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov (ďalej len „pamiatkový zákon“) ako vecne a podľa § 9 ods. 5 pamiatkového zákona miestne príslušný správny orgán na úseku ochrany pamiatkového fondu, archeologických nálezov a archeologických nálezísk a podľa § 46 zákona číslo 71/1957 Zb. správnom konaní v znení neskorších predpisov (správny poriadok) vydáva toto **rozhodnutie**:*

*Krajský pamiatkový úrad Prešov (ďalej aj „KPÚ Prešov“ alebo „tunajší úrad“) podľa § 32 ods. 4 v nadväznosti na § 32 ods. 2 pamiatkového zákona po preskúmaní žiadosti Mesta Stropkov, Mestský úrad, Hlavná 38/2, 091 01 Stropkov, primátor mesta JUDr. Ondrej Brendza, zo dňa 14. 02. 2019, doručenej tunajšiemu úradu dňa 18.2.2018 vo veci obnovy národnej kultúrnej pamiatky (ďalej aj „NKP“) Kaštieľa hrad zaniknutý, ktorý je zapísaný v Ústrednom zozname pamiatkového fondu (ďalej aj „ÚZPF“) v registri nehnuteľných kultúrnych pamiatok pod č. 243/1-2, na základe súčasného stupňa poznania kultúrno-historických hodnôt predmetnej NKP rozhodol, že **zámer obnovy objektu NKP Kaštieľa hrad zaniknutý v Stropkove, v rozsahu obnovy pamiatkového objektu hrad zaniknutý č. ÚZPF 243/2 je z hľadiska záujmov chránených pamiatkovým zákonom prípustný.***

Krajský pamiatkový úrad Prešov určuje pre prípravu a vykonanie odsúhlaseného zámeru podľa § 32 ods. 4 pamiatkového zákona nasledujúce podmienky:

- 1. Hlavnou podmienkou a cieľom obnovy predmetnej NKP - jeho pamiatkového objektu je zachovanie, konsolidácia, statické zabezpečenie, konzervácia, čiastočná rekonštrukcia a prezentácia komplexu zaniknutého hradu a jeho príslušných častí v náznakovej forme vrátane zachovania, reštitúcie a vo vybraných častiach prezentácie základnej modelácie terénu z poslednej fázy funkčnosti hradného opevnenia.*
- 2. Hlavnou podmienkou obnovy je aj zachovanie pamiatkových hodnôt NKP, najmä jej základnej historickej a dispozičnej schémy, priestorového a objemového usporiadania, historických konštrukcií, povrchových úprav, prvkov a detailov vrátane bezprostredného okolia NKP*
- 3. Hlavnou podmienkou obnovy je aj ochrana odkrytých konštrukcií, povrchových úprav a prvkov NKP.*
- 4. Obnova historických konštrukcií, prvkov a povrchových úprav priestorov bude realizovaná metódou opravy, údržby, konzervácie, renovácie alebo čiastočnej rekonštrukcie formou tradičných stavebných a remeselných prác a postupov*
- 5. V súvislosti s obnovou bude na predmetnom pamiatkovom objekte NKP realizovaný archeologický výskum.*

...”

Celé rozhodnutie KPÚ je obsiahnuté v súťažných pomôckach.

5.6. Všeobecné požiadavky

Navrhnuť vodozádržné zelené prvky, dažďové záhony, vodné prvky, osviežujúce brány, fontánky s pitnou vodou. Uvažovať nad zmiernením dopadov klimatických zmien na mesto a mikroklímou námestia.

V návrhu je potrebné zohľadniť efektívnosť a ekonomiku prevádzky a údržby námestia.

Navrhnuť princíp osvetlenia kľúčových prvkov návrhu.

Etapa IV. musí byť realizovateľná a funkčná samostatne po stavebno-technickej stránke, aj bez zásahu do územia vymedzeného etapami V. a VI., v prípade že k ich realizácii dôjde neskôr.

Požiadavky na funkčné využitie jednotlivých objektov a plôch nie sú fixné, od súťažných návrhov sa očakáva pri každom objekte kreativita ako aj názor na ich vhodnosť a rozsah.